

Makale Geliş Tarihi | Received: 02.09.2019
Makale Kabul Tarihi | Accepted: 27.02.2020

E-ISSN: 2148-9327
http://dergipark.org.tr/kilikya
Araştırma Makalesi | Research Article

AÇIK SINIRLAR MI KAPALI SINIRLAR MI:

İŞTE BÜTÜN MESELE BU MU?

Sibel KİBAR*

Öz: Bu çalışma, son yıllarda muazzam düzeyde artan göç dalgalarıyla ve göçmenlik talepleriyle yaşanan insanlık krizine yönelik üretilen felsefi argümanları değerlendirmekte ve eksiklerini sergilemektedir. Felsefecilerden Carens, Kukathas, Wilcox ve Blake gibi bazıları sınırların zor durumdaki göçmenlerin tamamına açılması gerektiğini savunurken; Miller, Wellman, Rawls, Kymlicka ve Walzer gibi diğer düşünürler, devletlerin de hakları olduğunu ve dilediğinde sınırlarını dilediği göçmenlere veya mültecilere kapatabileceğini savunurlar. Pogge ve Wellman, yoksul, siyasi baskı altında ve/veya savaş koşullarında yaşayan insanlara sınırların dışında yardım etme ödevini gerekçelendirirler. Esasen liberal eşitlikçi adalet kuramcılarının çoğu, göç konusunda koşulsuz şartsız sınırların açılması tezini savunmamaktadırlar zira göç olgusu ulusal düzeyde adaletin nasıl dağıtılacağından çok daha çetrefilli bir konudur. Bu çalışmada, sınırların göçmenlere açılması, sınır kontrolünün devletin hakkı olduğu ve sınırların dışındaki tahakkümün engellenmesi olarak adlandırılacak yaklaşımların argümanları değerlendirilerek; sınırların açılması talebinin hem göçmenler hem de mevcut vatandaşlar açısından pek çok olası tehlikeyi (aracı mafyatik sektörlerin doğması ve beslenmesi, güvenlik tehdidi, açlık, yoksulluk, işsizlik, kamusal yaşama aktif katılamama vb.) göz ardı ettiğini vurgulanmaktadır. Öte yandan, sınırların göçmenlere kapatılması yaklaşımı ise, göç edilmek istenilen ülkelerin savaşlardaki ve küresel yoksulluktaki payını görmezden gelerek, mültecilerin ve göçmenlerin yaşam hakkını hiçe sayar. Sınırların açılmaması gerektiğini savunanlardan Wellman ve Pogge tahakküm olgusuna dikkat çekerek, sınırların dışındakilere maddi ve teknik yardım sağlayarak ve askeri müdahaleyle tahakkümün önlenmesi gerektiğini savunurlar.

Bu çalışmada, tahakküm altındaki ve özellikle ölüm kalım savaşı veren insanlara karşı ahlaki olarak yükümlü olduğumuz ama bu ahlaki yükümlülüğün içeriğinin ve kapsamının sınırların iki tarafındaki tahakküm ilişkilerini göz önünde bulundurarak belirlenmesi gerektiği ortaya konulmaktadır. Göç olgusu ve göçmenlerin maruz kaldıkları tahakküm ve temel insan hakları ihlalleri, bir tarafta egemen devletlerin hakları diğer tarafta mültecilerin veya göçmenlerin yaşama hakkı ikileminden farklı bir düzlemde tartışılmalıdır. Tahakkümü önleyecek kalıcı

* Doç. Dr. | Assoc. Prof. Dr.

Kastamonu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, Türkiye | Kastamonu University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Philosophy, Turkey
skibar@kastamonu.edu.tr

Orcid Id: orcid.org/0000-0002-4790-6614

Kibar, S. (2020). Açık Sınırlar Mı Kapalı Sınırlar Mı: İşte Bütün Mesele Bu Mu? *Kilikya Felsefe Dergisi*, (1), 62-76.

mekanizmalar yaratılmadan, göçmenleri içeride de dışarıda da ölümden daha ciddi tehlikeler beklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmenler, Sınırlar, Eşitlikçilik, Tahakküm.

OPEN BORDERS VS. CLOSED BORDERS: IS THIS THE WHOLE ISSUE?

Abstract: This study evaluates and displays the deficiencies of the philosophical arguments produced for the humanitarian crisis with immense waves of immigration and immigration demands in recent years. Some of the philosophers such as Carens, Kukathas, Wilcox and Blake argued that the borders should be opened to all migrants imperilled; other thinkers such as Miller, Wellman, Rawls, Kymlicka and Walzer argue that states also have rights to close their borders to immigrants and even to refugees. Pogge and Wellman justify our moral duty to help people either poor or under political pressure without admitting them as immigrants but giving aids outside of the borders. In fact, most liberal egalitarian justice theorists cannot defend the thesis of opening borders unconditionally because migration is a much more complicated issue than how justice is distributed at the national level. In this study, first, the arguments of the different approaches such as, open borders, closed borders and prevention of domination as an alternative attitude are assessed. Then, it is emphasized that the demand for opening borders ignores many potential dangers (emerging mafiotic sectors, security threats, hunger, poverty, unemployment, not being able to participate actively in public life, etc.) for both migrants and existing citizens. On the other hand, the approach of closing borders to immigrants neglects the right of refugees and immigrants to life by ignoring the share of affluent countries in wars and global poverty. Defending closed borders, Wellman and Pogge draw attention to the phenomenon of domination, and argue that domination must be prevented by providing material and technical assistance (and also military intervention) to those outside the borders.

In this study, it is revealed that we are morally responsible for people under domination and especially those who fight life and death, but the content and scope of this moral obligation should be determined by considering the domination relations on both sides of the border. The phenomenon of immigration and the fundamental human rights violations faced by immigrants should be discussed on a different level than the dilemma of the rights of the sovereign states on the one hand the rights of refugees or immigrants on the other. Without constructing permanent mechanisms to prevent domination, more serious dangers await immigrants, both inside and outside.

Keywords: Migration, Immigrants, Borders, Equality, Domination.

1. Giriş: Açık Sınırlar Kapalı Sınırlar

Son dönemde zorunlu veya tercihe bağlı olarak artan göç hareketlilikleri siyaset felsefesinde haklar ve hakların öncelikleri tartışmalarını alevlendirmiştir. Göçmenlerin, mültecilerin veya sığınmacıların istedikleri ülkeye kalıcı veya belli bir süre için yerleşmek istemeleri çoğu zaman devletlerin sınırlarını koruması hakkıyla gelişmektedir. Devletlerin sınırlarının korunması hakkının karşısında daha acil ve öncelikli olan yaşam hakkı ağır basmaktadır. Göçmenlerin önemli bir oranının ve mültecilerin tamamının buldukları coğrafyada tahakküm altında yaşadıkları ve yaşam haklarının güvencede olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Öte yandan sınırların açılması güvenlik, kültürün bozulması, refahın ve kaynakların azalması,

liberal demokrasinin zarar görmesi, emeğin ucuzlaması vb. sorunları beraberinde getirir. Sorun bu şekilde ortaya konulduğunda haklar ve adalet tartışmalarının yeniden düşünülmesi gerekmektedir. Gerçekten de çağımızın, yirmi birinci yüzyılın en büyük sorunlarının başında gelen göç olgusu karşısında, pek çok siyaset felsefecisi, adalet kuramlarını yeniden ele almak durumunda kalmışlardır.

Çağdaş siyaset felsefesine damgasını vurmuş liberal eşitlikçi düşünürlerin, konu, göç gibi çetrefilli bir sorun olunca yaşam hakkının önceliği, özgürlükler, liberal eşitlik ve çoğulculuk gibi değerlere kimi rezervler koyması hayli ilginçtir. Liberal eşitlikçi kuramcılarının bazıları, idealinde sınırların açık olması düşüncesine sıcak bakarken, ideal olmayan koşullarda sınırların olmamasının yaratacağı sorunları göz önünde bulundurarak, meşru devletlerin sınırlarını kapatması hakkını savunmaktadırlar (Abizadeh, 2008, 42, 44). Göçe ilişkin bu tür rezervlerin, öngörülmemiş ve kotasız göç dalgalarının yaratacağı sorunların büyüklüğü düşündüğünde haklılık payı vardır. Ancak bu tartışma, öncelikle mültecilerin her an ölüm kalım ikilemiyle burun buruna yaşadıkları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Yaşam hakkı tüm diğer haklardan daha ağır basmaktadır. İdeal olmayan koşullardaki ideal olmayan kuramlar her an bir mültecinin ölümle yüz yüze olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmalıdır. Elbette, yaşam hakkının önceliği ve aciliyeti, sınırların açılmasıyla doğacak sorunları görmezden gelmemiz anlamına gelmemelidir. En başta, sınırların açılmasının göç eden insanların yaşamını ve güvenliğini koruyabileceğinin garantisi yoktur. Göç etmeye çalışan kişilerin, yolculukları esnasında vahşi şekillerde öldüğüne ve öldürüldüğüne, kötü muameleye maruz kaldığına, insan kaçakçılarının, mafyanın eline düştüğüne tanıklık ediyoruz. Bu nedenle, bu çalışmada da iddia edildiği üzere, yaşam hakkının korunmasının sınırların açılmasıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur.

Göçmenlerin ve mültecilerin hakları söz konusu olduğunda, liberal haklar ve adalet kuramları bir tür çıkmaza girmektedir. Bireyin temel hak ve özgürlükleri, içeridekilerin ve dışarıdakilerin olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Liberal kuramların benimsediği soyut birey; sorunlarıyla, ten rengiyle, yaşam biçimiyle, diniyle, gelenek ve görenekleriyle somut bir yabancıya dönüşmektedir. Elbette bu sav, bütün liberal adalet kuramcıları için geçerli değildir. Bazıları sınırların açılmasıyla ortaya çıkacak sorunlara odaklanırken, bazıları da göçmenlerin insan haklarına odaklanmaktadır. Böylelikle, göç, sınırlar ve göçmen hakları konusunda argüman üreten Anglosakson akademik dünyasındaki liberal düşünceyi benimsemiş kuramcıları çok kabaca iki kampa ayırmak mümkündür: açık sınırlar ve kapalı sınırlar (bkz. Wellman, 2019). Ancak elbette, iki kamp arasında bir yerlerde duran veya konuya farklı bir perspektiften bakmaya çalışan felsefeciler de vardır.

Bu çalışmada, öncelikle, göç hakkının temel insan haklarından olup olmadığı ve devletlerin kendi sınırları üzerindeki hakların mutlak olup olmadığı soruları karşısında, başta sözü edilen, bir yandan 'açık sınırlar' ve diğer yandan 'kapalı sınırlar' yaklaşımlarının argümanları karşılaştırılmaktadır. Carens (1987), Kukathas (2005), Wilcox (2012) ve Blake (2001; 2006) gibi felsefeciler, sınırların zor durumdaki mültecilerin veya göçmenlerin tamamına açılması gerektiğini savunurlarken; Miller

(2005), Walzer (1983), Rawls (2007), Kymlicka (2003) ve Wellman (2008) gibi düşünürler, devletlerin de hakları olduğunu ve dilediğinde sınırlarını dilediği göçmenlere veya mültecilere kapatabileceğini savunurlar. Wellman ve Pogge (1997) gibi kuramcılar ise yoksul, siyasi baskı altında ve/veya savaş koşullarında yaşayan insanlara sınırların dışında yardım etme ödevini gerekçelendirirler. Abizadeh, liberalizmin ve eşitlikçiliğin sınırları kapatmayı mı açmayı mı gerektirdiğini sorgular ve “delikli sınırlar” adını verdiği yaklaşımda, liberal karar alma mekanizmalarının sınırların iki yanındaki insanları dahil etmesi gerektiğini iddia eder (2008, 43, 52-3).

Bu makalede, göçmenlerin hakları ve devletlerin sınırları üzerindeki hakları tartışmasında, iki uç kampın temel bir sorun olarak küresel tahakküm ilişkilerini göz ardı ettiğini vurgulamaktayım. Elbette sınırların göçmenlere açılması ve devletlerin göçmenlere kapılarını kapatma hakkı olarak sınıflandırılacak iki temel yaklaşım, bu konudaki yelpazenin iki ucudur. Bu iki ucun arasında pek çok kuramcı, daha ılımlı yaklaşımlar üretmeye çalışmışlardır. Liberal eşitlikçi düşünürlerden bazılarının bireylerin evrensel hakları, devletlerin yükümlülükleri ve sosyal adalet konusundaki görüşlerini, doğrudan göç sorununa uyarlayamadıkları, göç konusunda sınırların kapalı kalmasıyla birlikte göçmenlerin içinde buldukları zor koşulları iyileştirebilecek başka çözümler önerdikleri aktarılmaktadır. Bu çalışmada, bu düşünürlerin hepsine hakkıyla yer vermek mümkün olmadığından, öncelikle açık sınırlar ve ardından devletlerin sınırları üzerindeki kontrol hakkı yaklaşımları kabaca aktarılmaktadır. Bu çalışmanın tezi, göç tartışmalarında odağı tahakküm sorununa çekmek gerektiği olduğundan, özellikle Wellman’ın ve Pogge’nin argümanlarına ayrı başlıklarda yer verilmektedir. Christopher Heath Wellman ve Thomas Pogge gibi liberal düşünürlerin konu göç olduğunda, kişinin yaşamını sürdürmek istediği yeri dilediğince seçme özgürlüğüne rezerv koydukları ve devletlerin egemenlik haklarını ve meşru sınırlarını ister istemez tanıdıkları görülmektedir. İnsanların yaşama hakkını birincil planda gören, zor durumdakilere yardım etme ödevimizi temellendiren bu iki düşünürün, göçmenlere sınırların açılmasını talep etmemesi, bu düşünürlerin tutarsızlıklarından veya ikircikli tutumlarından kaynaklanıyor olamaz. Sınırların açılmasının yaratacağı sorunların farkındalar ama sorunun kaynağına, küresel tahakküm ilişkilerine göndermede bulunmadan, sorunları sınırların dışında çözebilmenin yollarını aramaktadırlar.

2. Göçmenlere Sınırların Açılması Savunuları

Sınırların göçmenlere açılması konusundaki iki karşıt kampın argümanlarını kısaca değerlendirmek gerekirse, ilk olarak, sınırların kapatılmasına yönelik argümanları sıralayabiliriz. Sınırların kapatılmasına karşı, göçmenlerin göç etmek istedikleri ülkelere gidebilmesi hakkı savunusu kısaca ‘açık sınırlar’ yaklaşımı olarak adlandırılabilir. Bu yaklaşımın temel argümanı, dünya üzerinde hiç kimsenin doğduğu yeri seçmediği ama yaşamak istediği yeri seçebilme hakkı olduğu ve bu hakkın da Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi’nin 13. Maddesinde de belirtilen ‘seyahat özgürlüğüyle’ garanti altına alındığı savıdır. Bu yaklaşım aynı zamanda ‘küresel ve kozmopolit eşitlikçilik’ düşüncesine yaslanır. Küresel eşitlikçilik kavramı, ilk olarak, John Rawls’un bir devletin sınırları içerisinde yaşayan insanların eşitliğine dayalı adalet kuramını küresel boyuta

genişletmeye çalışan Charles Beitz tarafından kullanılmıştır (Aktaran, Kok-Chor, 2018). Buna göre, doğduğumuz yeri ve koşulları seçemediğimizden, doğduğumuz yerde kalmamız ve o koşullara mahkûm bir şekilde yaşamımızı sürdürmeğe zorlanmamız adil değildir. Adalet ve eşitlik, kişilerin yaşamak istedikleri yerlere gidebilme ve orada yaşayabilme özgürlüğüyle başlar.

Göç tartışmalarında, Joseph Carens (1987) ve Micheal Blake (2001; 2006) kozmopolit eşitlikçilik düşüncesini savunurlar. Sınırların kapalı kalması tezi karşısında duran Carens, Batı liberal demokrasilerini Ortaçağ'ın feodal beyliklerine benzetir: "Batılı ülkelerdeki vatandaşlık modern dünyanın feodal bir ayrıcalığıdır ve o ülkede doğmamışsanız, bu ayrıcalıktan yararlanamazsınız" (Carens, 1987, 252). Carens da kendi göç etiği kuramını Rawls'un adalet kuramına ve onun "bilgisizlik peçesi" düşünce deneyine dayandırmaktadır (1987, 255). Rawls'un bu düşünce deneyine göre, kendi yeteneklerimizi, sosyal sınıfımızı, konumumuzu, engelli veya zeki olup olmadığımızı bilmediğimiz hayali bir doğa durumunda, yapacağımız toplumsal sözleşmede adalet ilkelerine karar verirken, hakların, fırsatların ve pozisyonların dağıtımında hem herkesin yararına olacak şekilde hem de en kötü koşulda olma ihtimalimizi hesaba katarak en dezavantajlının saygın bir yaşam sürebilme imkanını sağlayacak adalet ilkeleri üzerinde uzlaşırız. Rawls bu düşünce deneyine dayanarak oluşturulan adalet kuramının küresel olmadığına, yalnızca liberal demokratik devletlerin kurumlarını düzenleyici ilkeler olduğunda direkt de, Carens ve Beitz ve başka kuramcılar da Rawls'un adalet kuramının küresel ölçeğe uyarlanabileceğinde ısrar ederler (Carens, 1987, 255, 259). Carens'a göre, nerede ve hangi koşullarda doğacağımızı bilmiyor olduğumuz bir kurgusal doğa durumunda, kendimizin de en kötü koşullarda doğacağını düşünerek, göç etme hakkını savunuruz. Diğer alternatif, içerisine doğduğumuz ayrıcalıklı koşulları hak etmişçesine savunmak, Orta Çağ'daki asillerin doğuştan gelen hakları olduğunu savunmalarına ve asil kandan gelmeyenlerin bu ayrıcalıklara sahip olamayacaklarını iddia etmelerine benzer (1987, 255-62).

Micheal Blake, liberal değerlerin evrenselliğini ve bireylerin özerkliğini savunurken, devletin birlik kurma özgürlüğü argümanının karşısında, devlet ve toplum gibi birliklerin içine doğduğumuzu, tıpkı ırkımızı ve akrabalık bağlarımızı seçemediğimiz gibi devletimizi de seçemediğimizi ve bu tür bağların ve sınırların yapay olduğunu belirtir (2001, 260); Amerikan tarihini örnek vererek, ayrımcılık karşıtı yasanın göçmenlere sınırları kapatmama konusunda dayanak oluşturduğunu öne sürer (Blake, 2012, 32). Ayrıca Mattias Risse'yle birlikte yazdığı makalesinde de "dünyanın insanlığın ortak mülkiyeti olduğunu" Hobbes ve Locke'un doğa durumu ve mülkiyet hakkı fikirlerine dayanarak savunur (2006, 5-6). Blake ve Risse, bugünkü devletleri ve sınırları meşru gördüklerini de belirtirler; onlara göre, sınır güvenliğini sağlamak da devletin görevidir ama aynı zamanda yardıma muhtaç göçmenlere sınırlarını açmak da devletlerin ahlaki ödevidir (2006, 3, 42).

Kukathas (2005) da özgürlüğün sınır kontrolüyle çeliştiğine dikkat çekerek, açık sınırlar tezini savunur. Ona göre, bir tür eşitliği savunmaz ve sağlamazsak, özgürlük bazılarının sahip olduğu bir ayrıcalık haline gelir. Şu an göç edilmek istenilen devletlerin

vatandaşları, özgürlüğü bir ayrıcalıkmuşçasına sahiptirler ama göçmenler yer değiştirme özgürlüğüne ve o devletlerin vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olamamaktadırlar. Kukathas'a göre, eşitlik ve özgürlük, liberal ve demokratik toplumların temel ilkeleridir; göçmenler söz konusu olduğunda bu ilkelerden taviz vermek, liberal demokrasi düşüncesine aykırıdır. Kısacası, sınırların göçmenlere kapatılması yaklaşımı, liberal demokrasiyle uyumsuzdur (207-219).

3. Sınırların Göçmenlere Kapatılması Yaklaşımları

Sınırların kapatılması yaklaşımı, egemen bir devletin çeşitli nedenlerle sınırlarını göçmenlere kapatması, sınır geçişi ve vatandaşlığa geçiş prosedürleri üzerinde kontrol hakkı olduğu düşüncesi olarak özetlenebilir. Bu yaklaşım, belli bir ülkeden veya bölgeden gelen göçmenlere sınırları açıp, başka bölgeden gelenlere kapatma hakkını da barındırır. Sınırlar üzerinde devletin kontrol hakkı olduğu iddiası, temel olarak, bir devletin siyasi bakımdan kendi kaderini tayin hakkı (*political self-determination*) olduğu argümanına dayanır. Mülteciler söz konusu olduğunda dahi sınırların kapalı tutulmasının bir hak olduğu; örgütlenme veya birlik kurma özgürlüğünün (*freedom of association*) diğer eşitlikçi ve liberal haklardan daha ağır olduğu savunulur (Wellman, 2019). Michael Walzer (1983), David Miller (2005) ve Christopher Heath Wellman (2019) bu görüşü savunurlar. Onlara göre, kurumların da ahlaki hakları vardır ve bir kurumu veya bir siyasi birliği oluşturanlar kimlerle bu birliği oluşturacaklarına ve kimleri dışarıda bırakacaklarına karar verme yetkisine ve hakkına sahiptirler.

Devletlerin birlik kurma özgürlüğü ve egemen bir devletin kendi sınırları üzerindeki kontrol hakkı argümanının yanı sıra, göçmenlerin göç edilen ülkedeki istihdam dengesini bozacağına, mevcut işçilerin işlerini kaybedeceğine ve ücretlerin düşeceğine ilişkin kaygı ve öngörülere dikkat çekmek de kapalı sınırları gerekçelendiren argümanlardır. Bu argümana göre, göçmenlerin ülkelere girişi ve nüfusun artmasını takiben, refah devletlerinin vatandaşlarına sunduğu refahın ve sosyal imkanların çok sayıda kişiye bölüştürülmesiyle birlikte düşeceğinden endişe edilir. Bir başka haklı endişe, sınırların dışındaki güvensiz ortamın, sınırların açılmasıyla içeri dahil edileceği, ülkeyi güvenliğe ilişkin tehditlere daha zayıf hale getireceği iddiasıdır. Son olarak, kültürün korunması argümanından söz edilebilir. Buna göre, kültürler uzun yıllar boyunca bir arada yaşayan insanların maddi pratikleriyle, ortak değerleriyle meydana gelmişlerdir. Farklı bir kültürden gelecek kitlesel göç, oluşturulan bu kültürel birikime zarar verebilir (Kymlicka, 2003, 199, 206).

Sınırlar, devletlerin hakları ve göçmenlerin diledikleri ülkelere göç edebilmeleri konularında felsefi argümanlar, yukarıda kabaca değindiklerimizle sınırlı değildir elbette. Göç olgusu giderek artan bir hızla devam ettiğinden, bu konudaki literatür de aynı hızla genişlemektedir. Ancak bu çalışmanın kapsamı bu argümanlara daha fazla yer vermeyi gerektirmemektedir. Kısaca değindiğim tartışma, kendilerini liberal eşitlikçi olarak değerlendiren, adalet tartışmalarında eşitlikçiliği temel dayanak haline getirmiş düşünürlerin, göç konusundaki çekincelerini anlayabilmek için bir zemin sağlaması amacını taşımaktadır. Bu çalışmanın dikkat çekmek istediği konu tahakküm olduğundan, özellikle Wellman'ın ve Pogge'nin göç meselesinde ürettiği argümanları

ve kendi adalet kuramları daha uzun yer verilmeyi ve tartışılmayı hak ediyor. Her iki düşünür de göçün sınırlandırılması gerektiğini kendi eşitlikçi adalet anlayışları içinde temellendirirken, göç edilmek istenilen bölgelerde yaşayan insanların maruz kaldığı tahakkümün azaltılması gerektiğinin altını ısrarla çiziyorlar.

4. Wellman: Adaleti Dışarıya İhraç Etmek

Christopher Heath Wellman (2008), "Immigration and Freedom of Association" (Göç ve Birlik Kurma Özgürlüğü) adlı makalesinde sınırların yalnızca göçmenlere değil, mültecilere dahi kapatılmasını savunur ve bu savunusunu da "birlik kurma özgürlüğü" (*freedom of association*) argümanı ile temellendirir. Wellman'a göre, birlik kurma özgürlüğü, birliğin dışındakileri, yani göçmenleri dışarıda bırakmayı da içerir; ayrıca, eşitlikçi ve liberal kaygılardan daha ağırdır (109). Birliği; bir evlilik, bir dernek, bir spor kulübü, bir dini cemaat veya bir sendika olarak düşündüğümüzde, birliğe birinin dahil edilip, başkalarının dışarıda bırakılmasını makul karşılarız (110). O halde, kimi dışarıda bırakıp, kimi göçmen olarak, kimi vatandaş olarak kabul edeceğine karar verme yetkisi ve hakkı, o birliği temsil eden devletindir. Bunun ayrımcılıkla ilgisi yoktur; bir ırkın, bir bölgenin, bir dinin veya bir cinsel yönelimin tamamını almamalık edemezsiniz ama ayrımcılık içermeyen kriterler belirleyerek, istediğinizi seçebilirsiniz. (111). Walzer, evlilik analogisine daha da sıkı bağlanır ve heteroseksüel bir insanın homoseksüel bir insanla veya ırkçı bir insanın da kendisinden farklı bir ırka mensup bir insana evlenmeyi tercih etmeyeceği gibi, devletlerin de dini, ırksal, bölgesel, kültürel ve benzeri kriterler koyarak, göçmenleri seçebilme hakkı olduğunu iddia eder (1983, 47). Ancak Wellman ve Miller, Walzer'ın bu görüşünün ayrımcılığı meşru kılacağını belirterek, İsrail'in dini ve Avustralya'nın da ırksal seçimlerine şiddetle karşı çıkarlar (Wellman, 2008, 138).

Wellman'ın sınırların kontrolü hakkına ve devletlerin birlik kurma özgürlüğüne temel olarak sunduğu evlilik analogisini pek çok düşünür uygun bulmamıştır. Stilz (2016), gönüllü kurulan birlikler ve devlet arasında ciddi farklar olduğu için bu analoginin yanlış olduğunu belirtir. Öncelikle, bir devlet, o devletin sınırları içerisinde doğmuş insanların oluşturduğu bir birliktir. İnsanlar nerede doğacaklarını seçemediklerinden, o devlet birliğinin üyesi olup olmamayı seçmemişlerdir; bu durumda seçebilecekleri tek şey, o devletin vatandaşlığından çıkmaktır. İkinci olarak, Stilz bunu tam olarak böyle ifade etmese de, devlet ve vatandaş arasında karşılıklı haklar ve yükümlülükler vardır. Gönüllü olarak üyesi olduğunuz birlikler için de bu durum geçerli olsa da, gönüllülük esas olduğunda, üyeler üyelikten doğan hakları yetersiz buluyorlarsa veya yükümlülükler ağır geliyorsa, üye olmayabilirler. Ama devlet ve vatandaş arasındaki karşılıklı ilişkiden doğan yükümlülükler ihlal edildiğinde hukuki yaptırımlar doğar. Son olarak, devlette ilişkiler, yüz yüze, birincil türden ilişkiler değildir. Evlenirken ortaya konulan seçme kriterleri devlet söz konusu olduğunda geçerli olamaz, çünkü devlet birliği evlilik birliğiyle kıyaslanamayacak kadar çok kişi içerir. Dolayısıyla, evlilik ve golf kulübü benzetmeleriyle, devletin birlik kurma özgürlüğü temellendirilemez. (Stilz, 2016, 7)

Devletlerin birlik kurma hakkının sınırların kontrolünü gerektirdiğinde ısrar eden Wellman devletlerin göç etmek isteyen zor durumdaki insanlara kendi sınırlarını

açmayıp, sınırlarının dışına yardım edebileceklerini söyler. Sınırların dışındakilere yardım etme ödevini “samaritanizm” kavramıyla temellendirir. Wellman’ın dışarıdakilere yardım etmekle neyi kastettiğini anlamak için, devletin “samaritan ödevi” olarak tarif ettiği ahlaki gerekçelendirmeye bakmak iyi olabilir (2008, 124-30).

Wellman 1996 yılında yayımlanan “Liberalism, Samaritanism, and Political Legitimacy” (Liberalizm, Samaritanizm ve Siyasi Meşruluk) adlı makalesinde, devletin varlık nedenini, diğer toplum sözleşmesi ve liberal düşünürler gibi, onu oluşturan bireylerin güvenliğini sağlamak olarak görmüştür. Ama buna ek olarak, devletin ödevinin vatandaşlarına verdiği hizmetin karşılığını ödetmemek olduğunu da iddia etmiştir. Bu düşüncesini “samaritanizm” kavramıyla ifade eder. Samaritanizm sözcüğünün Türkçe karşılığı, şefkat, merhamet ve fedakârlık anlamına gelmektedir; esasen, Kant’ın dördüncü maksimi türünden pozitif yardım etme ödevini ima eder. Ahlak ve siyaset felsefesinde çeşitli düşünürler samaritan ödevi farklı şekillerden tanımlamaya ve temellendirmeye çalışmışlardır. Bu çalışmanın kapsamında Wellman’ın samaritanizm anlayışına kısaca yer vermek yeterli olacaktır. Wellman, Singer’ın uzaktaki açlıkla mücadele eden insanlara yardım etme ödevimizi, yanı başımızda nehre düşerek boğulmak üzere olan çocuğu kurtarma ödevimizle eş düzeyde görmesini abartılı bulsa da, Singer’ın ahlaki ödevler olarak ortaya koyduğu bu iki türden ödevi de samaritan ödevler olarak tanımlar (2000, 649-650). Ödevlerimiz farklı şekillerde gerekçelendirilebilirler; örneğin karşılıklı bir sözleşmeden doğan ödevlerimiz vardır veya başkasına zarar vermeme ödevimiz bulunur. Ancak Singer’ın verdiği örnekler bu iki türden ödevlere uymamaktadır. Wellman da benzer bir örnekle samaritan ödevleri anlatır: A kişisi, fırtınanın gelmekte olduğunu görüp, otostop çeken B kişisini arabasına alır. B’nin gitmek istediği yer olan X, zaten A’nın güzergahındadır. A yalnız seyahat etmekten hoşlandığını, bu nedenle B’yi baştan söylediği X noktasına kadar götürebileceğini ama daha sonrasında yolculuğuna yalnız devam etmek istediğini açıkça söyler. B de kabul eder ancak X noktasına geldiklerinde burada gangsterlerin ve epey güvensiz bir ortamın olduğunu görürler. B arabadan inmeyip devam etmek istediğini söyler. B’yi X’ten daha ileri bir noktaya götürmek A’nın ödevidir. A’nın bu ödevi, B ile aralarındaki sözleşmeden doğmamıştır, ve B’yi indirerek ona zarar vermeme ödevini de ihlal etmiş sayılmaz. A’nın ödevi, B’nin çok zor durumda kalmış olmasından ve A’nın B’ye yardım etmesinin A’ya fazladan bir yük getirmeyecek olmasından kaynaklanır. Wellman bu türden ödevlerimize samaritan ödevler adını verir (1996, 214-5).

Kısacası, samaritan ödevimiz, karşımızdaki çok güç bir durumdaysa ve acil bir yardıma ihtiyaç duyuyorsa ve ona yardım etmek bize fazlaca yük bindirmeyecekse, o kişiye yardım etme ödevimize işaret eder. Negatif ödevlerin gerektirdikleri daha nettir ama pozitif ödevleri gerçekleştirmenin pek çok yolu vardır.

Wellman’ın göç konusundaki yaklaşımına dönersek, Wellman göç etmek isteyenlere karşı göç edilmek istenilen devletin ödevinin sınırları açmak değil ama tehlike altındaki bu insanlara yardım etmek olduğunu söyler. Sınırları açmak, yardım etmenin bir yolu olabilir ama tek yolu değildir. Zengin devletler, eşitlikçi ödevlerini, yoksul devletlerin

halklarına maddi yardımlar yaparak veya halkına zulmeden devletlere askeri müdahalelerde bulunarak yerine getirebilirler. Wellman'ın liberter samaritanist yaklaşımına göre, tehlike altındaki insanlara, kişinin pek fazla zahmete girmeden yardım etme ödevi vardır; başkalarına yardım etmek kişinin kendisine ağır bir maliyeti olmayacaksa doğal bir ödevdir. Aksi halde, bu fedakârlık olur ve kişilerin kendi yaşamlarından, mal varlıklarından feda ederek başkalarına yardım etmesi veya bir devletin sınırlarını göçmenlere açması ahlaki olarak kolay temellendirilebilir bir ödev değildir. Wellman kendi sözleriyle "adaleti dışarıya ihraç etmekten" söz eder: Zengin devletlerin yardım etme ödevi, zorunlu olarak sınırları açmayı gerektirmez; zengin devletler sınırların dışında adaleti sağlayarak ahlaki ödevlerinin sorumluluğundan kurtulabilirler (2008, 124-30).

Bu noktada Wellman'ın (2008) dünyanın başka yerlerindeki zor durumdaki insanlara yardım etme ödevini, eşitlikçilikle temellendirmediğini belirtmek gerekir. Wellman'a göre, çoğu kuramcı küresel adaleti ve yardım etme ödevini eşitlikçilikle temellendirirler. Adalet ve göç meselesinde genellikle dile getirilen eşitlikçilik "şans eşitlikçiliği" (luck egalitarianism) olarak bilinir. Buna göre, eşit koşullarda doğmamış insanlar arasındaki eşitsizlik başlangıçta şansa dayanmaktadır ve Rawls'un ünlü sözleriyle: "Adalet şansa dayanmamalıdır." (Rawls 1971, 74, 75) Dolayısıyla, kamu kurumlarının şansa dayalı eşitsizliklerden doğan dezavantajları gidermesi adildir. Açıktır ki, Wellman şansları eşitlemek gerektiğini savunmaz çünkü şansa bağlı eşitsizlikleri törpülemek devlet kurumları ve devlete vergi veren bireyler açısından epey maliyetlidir. Daha da önemlisi, kişilerin ve devletlerin zenginliklerinin şanstın çok, sıkı çalışmalarına bağlı olduğunu düşünür (2008, 124).

Wellman'a göre, açık sınırlar argümanı, şans eşitliğine dayanmaktadır ve bu argümanı savunan kuramcılar, şansa bağlı eşitsizlikleri gidermek için sınırları açmak gerektiğini iddia etmektedirler. Oysa şans eşitliği, Wellman'a göre zayıf bir eşitlik savunusudur, zor durumdakilere karşı ahlaki ödevlerimizi yeterince gerekçelendiremez (2008, 122).

Kymlicka'nın dediği gibi, günümüzdeki bütün siyaset felsefesi kuramları eşitlikçi olduğunu iddia etmek durumundadır (2004, 5). Dolayısıyla Wellman da eşitlikçiliğin küresel adaleti gerekçelendirmekteki önemini reddetmez ama eşitlikçiliği şansa dayalı eşitsizlikleri gidermek olarak görmez; bunun yerine, ilişkisel eşitlikçiliği (*relational egalitarianism*) daha makul bir yaklaşım olarak görür. Wellman'a göre, şansa bağlı eşitsizliklerden daha kötü olan, eşitsizliğin tahakküme ve baskıya neden olmasıdır. Wellman bu argümanını desteklemek için şuna benzer bir durum düşünmemizi ister: Birbirinden uzak A ve B adında iki ülke düşünelim; A'daki herkes zengin ve B'deki herkes de yoksul olsun ama A ve B birbirlerinin ekonomik koşullarından haberdar olmasın. Bu durumda ilkinin zenginliği ikincisine; ikincisinin yoksulluğu da ilkinin etki etmeyecektir. Şimdi C adındaki ülkeyi düşünelim, bu ülkede hem zenginler hem de yoksullar olsun. Zenginler ve yoksullar bir arada yaşadıkları için, yaşamları birbirini etkiler ve aralarındaki eşitsiz ilişki tahakküme yol açabilir (2008, 124-5).

İlişkisel eşitlik, liberal ve liberter yaklaşımlarla daha uyumludur ve göç konusunda da sınırları açmadan çözüme katkı sağlamayı temellendirebilir. Göç edilmek istenilen

lkelerde de daha ziyade sorun yoksulluk ve siyasi baskıdır. Tahakküme neden olan ve insanları göçe sürükleyen bu koşulların ortadan kaldırılması için, zengin devletler yardım etme ve insani müdahale ödevlerini yerine getirmelidirler. Böylelikle, sınırları açmanın maddi manevi yüküne kıyasla, devletler samaritan ödevlerini çok daha az bir fedakarlıkla yapabilirler. Yukarıda tanımlandığı haliyle samaritanizmin devlete ve bireylere yüklediği dev, epey czidir.

5. Pogge: Peki ya göç bile edemeyenler?

Thomas Pogge, "Migration and Poverty" (Gç ve Yoksulluk) adlı makalesinde ayrıcalıklı, zengin, güçlü kişilerin ve devletlerin, yardıma muhtaç yabancılara yardım etmesi devi olduğunu savunur. Ancak Pogge'ye göre, bu sorumluluk sınırların açılmasını ve göçmenlere vatandaşlık verilmesini içermez. Esasen Pogge, kendi kişisel dncesinin zengin devletlerin zor durumdaki göçmenlere kapılarını açmasını ve vatandaşlık vermesini içerdiğini belirtir ama ona göre bu tutum, savunulması ve topluma benimsetilmesi zor bir pozisyonudur. Dolayısıyla, zengin devletler ve onların vatandaşlarının kabul edeceği bir yerden balayarak, sınırların dışındaki zor durumdaki insanlara yardım edebiliriz ve böylelikle ahlaki ödevimizi yerine getirmiş oluruz. Pogge'ye göre, sınırları açmadan, sınırların dışına yardım götürmek daha kolay gerekçelendirilebilir ve toplumlar tarafından daha kabul edilebilir bir yaklaşımdır. (1997, 12).

Pogge sorunu anlamak için üç sorunun yanıtlanması gerektiğini söyler: İlk olarak, gç etmek isteyenler kimlerdir; ikincisi, neden belirli devletlere gelmek istemektedirler; ve üçüncü olarak, bu bize ne gibi bir ahlaki sorumluluk yükleri? İlk sorunun yanıtı açık: Genellikle dünyanın yoksul ve/veya anti-demokratik ülkelerindeki insanlar refah içerisinde, özgürce ve barış koşullarında yaşamak için gç etmek istemektedirler. İkinci sorunun yanıtı da açıktır: Gç edilmek istenilen devletlerin refah koşulları daha yüksektir ve demokratik yapıları daha stabildir, keyfi olarak değişmez ve savaşlar da bu ülkelerin dışında cereyan eder (1997, 12).

nc soruya gelindiğinde, Pogge göçmenler denilince genellikle belirsiz, kimliksiz sayılardan bahsedildiğini, oysa aslında göçmenlerin yüzlerini dnmemiz gerektiğini söyler. Yüzlerini, onların da sürdürmeye çalıştıkları bir yaşamları olduğunu düşündüğümüzde, kapıyı onların suratına kapatamayacağımızı iddia eder (1997, 24). Bu Pogge'nin duygusal gerekçelendirmesidir; bunun yanı sıra, dünya düzeninin Őu anki halinden dünya düzeni kontrol eden zengin devletlerin sorumlu olduğunu, bu nedenle isteseler bitirebilecekleri sorunları, hem yarattıkları hem de zmedikleri için göçmenler konusunda harekete geçmeleri gerektiğini vurgular. Yukarıda da belirtildiği gibi, Pogge göçmenleri sınırların içerisinde kabul etmenin ve onlara vatandaşlık vermenin kabul edilmesinin güç olduğunu, ve vatandaşların genelinin desteğini almadan göçmenleri içeri almanın, vatandaşların göçmenlere karşı bir düşmanlık beslemesine neden olacağını; bu nedenlerden ötürü, sınırları açmanın dışında, yardım etmenin diğer yollarına odaklanmamız gerektiğini düşünür (1997, 23). Pogge'ye göre, zenginlikle yoksulluğu dengelemek mümkündür, yeter ki zenginler yoksullara zenginliklerinin bir kısmını aktarmaya razı olsunlar (1997, 13). Ama bunun için hem zenginlerin hem de

varlıklı demokratik ülkelerin sıradan vatandaşlarının göçmenlere yardım etme konusunda ikna edilmeleri gerekmektedir.

Pogge açıklıkla mücadele ve küresel adaletin sağlanması konusunda da önermiş olduğu “dünya üzerindeki doğal kaynakların kullanımından ve işletilmesinden kâr payı aktarımı” teklifini, göç konusunda da yineler (1997, 21). Bunun yanı sıra, elbette savaşları önlemek, anti-demokratik yönetimleri kısıtlamak gibi eylemler de göç sorununa çözüm olacaktır. Doğrudan para aktarmanın çözüm olmadığı durumlarda, nüfus planlaması, temel eğitim, bulaşıcı hastalıklarla mücadele, temiz su kaynaklarına ulaşım ve benzeri konularda da yoksul bölgelerdeki insanlara uluslararası örgütler aracılığıyla destek verilmelidir (1997, 19).

Ayrıca, Pogge sınırları açmanın neden çözüm olamayacağına dair, benim de katıldığım iki güçlü argümanı öne sürmektedir: İlki, göç etmek için yola çıkmış insanları içeri almak, geride kalanların sorunu çözmez. İkincisi de, yasal ve yasal olmayan yollardan gelenler, aslında en kötü durumdakiler değillerdir (1997, 14). Göç edebilenler, muhtemelen İngilizce veya diğer Batı dillerinden birini biliyorlardır. Ayrıca, göç etmek için pasaport çıkarttırmak ve vize almak gibi, gerekli işlemleri halledebilecek ve yol masraflarını karşılayabilecek mal varlığına sahip kişiler, gelebilenlerdir. Pogge, böyle göçmenlere, “Üçüncü Dünyanın elitleri” adını verir (1997, 15). Elbette şu son yıllarda yaşanan göç dalgasındakilerin çoğu kendi dili dışında başka bir dil bilmiyor ama yine de dil bilenlerin daha erken davranmış olduğunu varsayabiliriz. Son zamanlardaki göçmenler, kendi yaşamlarını, organlarını ve hatta çocuklarının yaşamını tehlikeye atarak, belki organlarını satarak, göç etmenin yollarını arıyorlar. Yine de, Pogge bazılarını kurtarmanın açlık ve tahakküm koşulları altında yaşamlarını sürdürmeye çalışan geride kalanların sorunlarını çözmeyeceği konusunda çok haklıdır.

6. Sınırların Dışında ve İçinde Tahakküm

Sınırların açılmasına yönelik çekincelerini dile getiren düşünürler arasında Wellman ve Pogge, öncelikle göç edilmek istenilen ülkelerdeki tahakküm sorununa dikkat çekerek, sorunun doğru kavramlarla ortaya konulması yolunda önemli bir adım atmışlardır ve zengin devletlerin ve toplumların sadece göçmenlere yönelik değil, tüm yoksul ve bir çeşit baskı altındaki insanlara karşı ahlaki ödevleri olduğunun altını çizmişlerdir. Ancak Wellman’ın liberter konumu, dünyanın bugünkü mevcut düzenini eleştirmesine engeldir. Wellman, şansa bağlı eşitsizlikleri giderilmesi gereken eşitsizlikler olarak görmemektedir. Dahası, zengin devletlerin ve çokuluslu şirketlerin dünyanın geri kalanını yoksullaştırmadaki payını da göz ardı etmektedir. Tahakküm sorununu ortaya koyarken, tahakkümü, dünyanın mevcut düzeninden, emperyal ilişkilerden ve kapitalist üretim biçiminden bağımsız bir şekilde ele almaktadır.

Wellman’ı benzer bir yerden eleştiren Shelley Wilcox, Wellman’ın göçmenlere karşı ahlaki ödevin ağırlığını azımsadığını ve göç olgusunu dünyanın mevcut iktisadi düzeninden soyutladığını iddia eder (Wilcox, 2012: 124-5). Oysa ilişkisel eşitlik kavramı, Elizabeth Anderson’ın ilk tanımladığı haliyle, insanlar arasındaki ilişkilerin ve sosyal konumların yapısal ilişkilerden kaynaklandığını işaret eder ve ilişkisel eşitlikçiler bu

baskıcı sosyal ilişkileri, tahakküme neden olan toplumsal yapıyı ortadan kaldırmayı hedeflerler. Dolayısıyla, Wellman'ın hem ilişkisel eşitlikçi anlayışı yeğ tutup hem de tahakküme neden olan küresel düzeni ortadan kaldırmayı hedeflememesi çelişkili bir tutumdur (Wilcox, 2012: 127-8). Wilcox, toplumların sınırları açmayı, sadece dışarıdan yardım ederek eşitlikçi ödevlerinin yükünden kurtulamayacaklarını savunur ve ona göre, ilişkisel eşitlikçilik, sınırları açmayı gerektirir (123, 128, 131).

Pogge'nin göçmenler ve tahakküm sorununu ele alışı, Wellman'ınkine göre daha somuttur. Tahakkümü mevcut dünya düzeniyle ilişkilendirir ve göç bile edemeyen kesime dikkat çeker. Sınırları açmanın aslında en kötü durumdakilerin sorunlarını çözmeyeceğini göstermekle, göç konusunda takındığı tavır daha tutarlı hale gelir. Ancak göç ve tahakküm konusunda söylenecekler, Pogge'nin işaret ettiklerinden çok daha fazladır.

Pogge'nin açtığı yerden iki argümanla devam etmek isterim. İlki, Pogge'nin dediği gibi göç etmek masraflı bir iştir, özellikle de yasa dışı göç, epey maliyetlidir. Yasa dışı göçler mafyatik araçlar yaratır. Göç etme umudu, insanların mafyatik organlara bir sürü para kaptırmasına ve bir nevi onlara kendilerini satmalarına neden olmaktadır. Sınırdan girebilme umudu olmasa, bu kişiler mafyaya kaynak aktarmayacaklar ve muhtemelen kendilerinin ve yakınlarının yaşamını tehlikeye atmayacaklardır. İkinci olarak, Pogge'nin ikinci argümanını derinleştirerek devam edersek, "Üçüncü Dünyanın elitleri" ülkelerini terk ettiklerinde geride kalanlar baskıya ve yoksulluğa daha fazla maruz kalacaklardır. Geride kalanların seslerini duyuracak olanlar da gittiğinde, dünya onların sorunlarından habersiz olacaktır.

Üçüncü olarak, göç etmek isteyenlere sınırlar açıldığında, onlar için sorunlar bitmez. Belki de kendi ülkelerinde karşılaştıklarından daha ağır tahakküm biçimleri altında ezilirler. Açlık, yoksulluk, sağlıklı bir yerde barınamama gibi sorunlar, işsizlik, aşırı emek sömürüsü, insan ticareti, kölelik, organ ticareti, ayrımcılık gibi zalimane muameleler sınırlar açıldığında göçmenleri hedef almaktadır. Göçmenlerin bu koşullara rağmen göç etmeyi göze alması, geride bıraktıkları ortamın koşullarının daha kötü olduğunu düşündürtebilir. Göçmenlerden bazıları için bu doğru olsa da; bir kısmı da, içerisinde yaşadıkları koşulların zaman içerisinde düzeleceği umudu taşıyarak, ülkelerine geri dönmekten imtina ederler. Daha eski kuşak göçmenlerin başarı hikayeleri onlara umut olur. Kendi yaşam süreleri içerisinde olmasa da çocuklarının saygın bir yaşam sürebilmesi için katlanırlar.

Sınırların göçmenlere açılması, sınır kontrolünün devletin hakkı olduğu ve sınırların dışındaki tahakkümün engellenmesi olarak adlandırılabilir görüşlerinin argümanları değerlendirildiğinde, sınırların dışındaki ve içerisindeki tahakküme çok az vurgu yapıldığı görülmektedir. Sınırların açılması talebi, hem göçmenler hem de mevcut vatandaşlar açısından pek çok olası tehlikeyi (aracı mafyatik sektörlerin doğması ve beslenmesi, terör, açlık, yoksulluk, işsizlik, kamusal yaşama aktif katılmama vb.) göz ardı etmektedir. Öte yandan, sınırların mültecilere ve göçmenlere kapalı kalması yaklaşımı da, göç edilmek istenilen ülkelerin savaşlardaki ve küresel yoksulluktaki payını görmezden gelerek, mültecilerin ve göçmenlerin yaşam hakkını hiçe sayar.

Görüldüğü gibi, asıl sorun sınırların açılması veya kapatılması değil, içeride ve dışarıda tahakkümün önlenmeye çalışılmasıdır. Bu nedenle, göç hakkından ve egemen devletlerin sınırlarını kontrol etme hakkından daha öncelikli olan, tahakküme karşı mevcut vatandaşların ve göçmenlerin birlikte mücadele etmesi gerekliliğidir.

7. Sonuç

Göç insanlık tarihi kadar eski bir konu olsa da, son dönemdeki (son otuz yıldır ama son on yılı daha yoğun) kitlesel göçler felsefecileri göç konusunda etik bir yaklaşım arayışına itmiştir. Bu çalışmada, sınırların zor durumdaki göçmenlere açılmasıyla, devletin sınırlar üzerinde kontrol hakkının mutlaklığı yaklaşımları tartışılmıştır. Tüm insanlığa karşı aynı derecede sorumlu olduğumuz yaklaşımı, pratikte karşılaşılan pek çok sorunu açıkta bırakır. Sınırların açılması yaklaşımı da aynı nedenle ütöpiktir ve pek çok olası tehlikeyi göz ardı eder. Gerçekten de, tahakküm altındaki ve özellikle ölüm kalım savaşı veren insanlara karşı ahlaki olarak yükümlüyüz, ancak ne o insanlar ne de göç meselesi mevcut küresel ilişkilerden soyutlanmamalıdır.

Göçün nedenleri, savaşların, kıtlığın, küresel ve ulusal ölçeklerdeki eşitsizliğin nedenlerine göndermede bulunmadan sorunun salt ahlaki bir ikilem olarak tartışılması, tahakküm ilişkilerinin yeterince anlaşılmasında sonucunu doğurmaktadır. Ben, bu çalışmada, bu düşünürlerin, sosyal adalet konusundaki kuramlarını göç meselesinde de sürdürmemelerine hak verdiğimi, ancak sorunu etraflıca tarif edemediklerini ve bundan dolayı da göçün hem göçmenler hem de göç edilmek istenilen ülkelerin vatandaşları açısından tahakkümün yeni biçimlerini doğurduğunu göremediklerini ortaya koymaya çalışmaktayım. Hem sınırların dışında hem de içerisinde, insan kaçakçılığı, organ ticareti, fuhşa zorlama, aşırı emek sömürüsü, barınak bulamama, işsizlik, yoksulluk ve açlık gibi ağır sorunlar göçmenleri beklemektedir.

Sınırların açılmasının göç eden insanların yaşamını ve güvenliğini koruyabileceğinin ve tahakkümü azaltacağına garanti yoktur. Tahakküm göç edilen ülkelerde başka biçimlerde sürmekte, ve giderek artan göçler aracı mafyatik bir sektör yaratmaktadır. Göç etmeye çalışan kişilerin, yolculukları esnasında vahşi şekillerde öldüğüne ve öldürüldüğüne, kötü muameleye maruz kaldığına, insan kaçakçılarının, mafyanın eline düştüğüne tanıklık ediyoruz. Bu nedenle, bu çalışmada da iddia edildiği üzere, yaşam hakkının korunmasının sınırların açılmasıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur.

Sınırların kontrolünü savunan kuramcılar çekincelerinde haklıdır ancak sorunu içeridekiler-dışarıdakiler karşıtlığı üzerinden kurmak, ne içeridekilerin ne de dışarıdakilerin sorununu çözmez. Yaşam hakkının önceliği ve başkasına karşı ahlaki yükümlülüklerimiz, artan göç dalgalarıyla beraberinde oluşan tahakküm ilişkileri göz önünde bulundurularak tartışılmalıdır. Sınırların içerisinde de dışarısında da devam eden ağır tahakküm ilişkileri vardır. Tahakküm sorununu ele alan kuramcılardan Wellman'ın ve Pogge'nin yaklaşımları da eksiklidir. Wellman, sınırların dışarısında yoksul ve baskı altında yaşam mücadelesi veren insanlara yardım etmeyi ahlaki sorumluluk olarak ortaya koyarken, tahakküm sistemselsel bir sorun olduğunu göz ardı eder. Pogge, sorunun egemen devletlerin dünyanın yoksul bölgeleri üzerine uyguladığı

tahakkümü dile getirmekte son derece haklıdır. Pogge dikkatimizi, göç edemeyenlere, göç edebilecek kültürel ve mali sermayesi olmayanlara çekmekte de son derece haklıdır. Ancak göç ettiklerinde veya göç etme umuduyla belki kandırılıp yollara düştüklerinde onları sınırların içerisinde bekleyen ağır tahakküm koşullarında da bahsetmek gerekir. Sınırların göçmenler açılması-kapatılması ikiliğinin dışında tahakküm üreten koşullarla mücadele etmek gerektiği yüksek sesle dillendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Abizadeh, A. (2008). Democratic Theory and Border Coercion: No Right to Unilaterally Control Your Own Borders. *Political Theory* 36: 37-65.

Blake, M. (2001). Distributive Justice, State Coercion, and Autonomy. *Philosophy and Public Affairs*, 30: 257-296.

Blake, M. Risse, M. (2006). Is There a Human Right to Free Movement? Immigration and Original Ownership of the Earth. KSG Working Paper No. RWP06-012. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=902383> veya <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.902383>

Blake, M. (2012). Immigration, Association, and Antidiscrimination. *Ethics*, Vol. 122, No. 4: 748-762.

Carens, J. H. (1987). Aliens and Citizens: The Case for Open Borders. *Review of Politics* 49: 251-73.

Kok-Chor T. (2018). Global Egalitarianism. *Routledge Handbook of Ethics and International Relations*. Erişim adresi: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315725932-5>

Kukathas, C. (2005). The Case for Open Immigration, Cohen ve Wellman (ed.) *Contemporary Debates in Applied Ethics* içinde (ss. 207-220), Blackwell Publishing Ltd.

Kymlicka, W. (2004). *Çağdaş Siyaset Felsefesine Giriş*. Çev. Ebru Kılıç. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kymlicka, W. (2003). Immigration, Citizenship, Multiculturalism: Exploring the Links. *The Political Quarterly*. Volume74, Issues1. 195-208.

Miller, D. (2005). Immigration: The Case for Limits. Andrew I. Cohen & Christopher Heath Wellman (ed.) *Contemporary Debates in Applied Ethics* içinde (ss. 193-206) ed.. Wiley-Blackwell.

Pogge, T. W. (1997). Migration and Poverty. Bader V. (ed.) *Citizenship and Exclusion*. içinde (s.12-27). Londra: Palgrave Macmillan.

Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press.

Rawls, J. (2007). *Halkların Yasası ve Kamusal Akıl Düşüncesinin Yeniden Ele Alınması*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Stilz, A. (2016). The Duty to Allow Harmless Migration. Erişim adresi: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads//01/The-Duty-to-Allow-Harmless-Migration.pdf>

Walzer, M. (1983). *Spheres of Justice: A Defence of Pluralism and Equality*. Basic Books

Wellman, C. H. (1996). Liberalism, Samaritanism, and Political Legitimacy. *Philosophy & Public Affairs* Vol. 25, No. 3 (Summer) 211-237.

Wellman, C. H. (2000). Introduction. *Law and Philosophy*, Vol. 19, No. 6, The Moral and Legal Limits of Samaritan Duties, 649-653.

Wellman, C. H. (2008). Immigration and Freedom of Association. *Ethics* 119:1, 109-141.

Wellman, C. H. (2019). Immigration. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* Erişim adresi: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2020/entries/immigration>

Wilcox, S. (2012). Do Duties to Outsiders entail open Borders? A Reply to Wellman. *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, Vol. 169, No. 1, 123-132.